

بررسی اثربخشی پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی بر پایداری به تعهدات زناشویی، (مورد مطالعه: زنان متأهل مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی شهر تهران)

زهرا افخم رضایی^۱، شکوه نوابی نژاد^{۲*}، علی اکبر خسروی بابادی^۳، حمیدرضا رضازاده بهادران^۴

چکیده:

مقدمه: امروزه با وقوع تغییرات فرهنگی، اجتماعی و تکنولوژیک، روابط زناشویی و از جمله پایداری به تعهدات زوجین دستخوش فرازو نشیب هایی شده که بعضاً کیان خانواده را تهدید می کند؛ لذا این پژوهش درصدد بررسی اثربخشی پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی محقق ساخته بر پایداری به تعهدات زناشویی بود.

روش پژوهش: روش پژوهش، از نوع مطالعه کارآزمایی بالینی بود و از طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل استفاده شد. جامعه آماری پژوهش عبارت بود از دانشجویان زن متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی که حداقل ۵ سال از زندگی زناشویی آنها گذشته بود. نمونه پژوهش براساس جدول برآورد حجم نمونه کوهن و نیز روش نمونه گیری تصادفی ساده (هر گروه ۱۵ نفر) انتخاب شد. ابزار تحقیق، پرسشنامه صمیمیت زناشویی استفان ووندن بروک و هانس برتمن بود. روش تجزیه و تحلیل آماری داده ها، آزمون کواریانس تک متغیری و نیز آزمون تی دو نمونه مستقل بود.

یافته ها: یافته ها حاکی از آن بود که در مورد متغیر «پایداری به تعهدات» فرض همگنی شیب رگرسیونی برقرار نبود و لذا نمرات پیش آزمون از نمرات پس آزمون کم شده و میانگین تفاضل حاصل، در گروه ها با استفاده از آزمون تی دو نمونه مستقل مورد مقایسه قرار گرفت. بین تفاضل متغیر «پایداری به تعهدات» زوجین در گروه آزمون (۴/۷۳۳) و گروه کنترل (۰/۱۳۳) تفاوت معنی دار وجود داشت فلذا اثربخشی پروتکل مداخله ای بر این متغیر تأیید شد.

نتیجه گیری: از نتایج این پژوهش می توان در برنامه های تحکیم خانواده در مراکز مشاوره دانشجویی استفاده نمود.

واژگان کلیدی: بومی، پایداری به تعهدات زناشویی، پروتکل مداخله ای، محقق ساخته، رضایت زناشویی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۵/۲ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۷/۷

استناد: افخم رضایی زهرا، نوابی نژاد شکوه، خسروی بابادی علی اکبر، رضازاده بهادران حمیدرضا. بررسی اثربخشی پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی بر پایداری زناشویی (مورد مطالعه: زنان متأهل مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی شهر تهران)، خانواده و بهداشت، ۱۴۰۴؛ ۱۱۷-۱۲۹: (۱) ۱۵

^۱ - دانشجوی دکتری تخصصی، گروه تربیت و مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران Afkham2018@gmail.com

^۲ - (نویسنده مسئول) استاد تمام، گروه مشاوره، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران sh.navabinejad@iranmehr.ac.ir, tell:09122907535

^۳ - دانشیار، گروه تربیت و مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران Ali.Khosravi_Babadi@iauctb.ac.ir

^۴ - دانشیار، گروه تربیت و مشاوره، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران ham.rezazadeh_bahadoran@iauctb.ac.ir

مقدمه:

گسست بنیان های خانوادگی و نابسامانی خانواده یکی از مسایلی است که نه تنها امنیت و سلامت روانی اعضای یک خانواده را در معرض آسیب پذیری قرار می دهد، بلکه زمینه ساز مشکلات اجتماعی متعدد است (۱). کاهش سن طلاق، افزایش نرخ طلاق، ارتباطات فرازناشویی، بالا رفتن سن ازدواج، خشونت علیه زنان و کودکان، نابرابری حقوقی و آموزشی زنان، بیکاری و عدم امکان کار در بیرون از منزل برای زنان، فقر فرهنگی زنان، تعصبات شدید و قتل های ناموسی، شکاف میان فرزندان و والدین (تعارض فرهنگی بین نسلی) و فرار دختران از خانه، مسایل اساسی نهاد خانواده در ایران قلمداد می شوند (۲).

موضوع خانواده و سلامت آن از موضوعات مهمی است که نظر جامعه شناسان و روانشناسان را به خود جلب کرده است. براساس مبانی نظری موجود، «خانواده سالم» با شش مولفه مفهوم سازی می شود شامل: صمیمیت و همدلی، استقلال اعضای خانواده، رضایتمندی، تامین نیاز اعضای خانواده، انسجام خانواده و حاکمیت ارزش های اخلاقی در خانواده (۳).

رضایت از زندگی زناشویی مفهومی است که دهه ها مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است و جوامع همیشه در پی پیدا کردن راهکارهایی برای افزایش رضایت زندگی زناشویی و حل کردن مسائل مربوط به زوجین و زندگی زناشویی بوده اند. از سوی دیگر، پژوهشات فراوان در رابطه با زندگی زناشویی و سلامت روانی که خود جزو عوامل تعیین کننده در میزان رضایت از زندگی است، صورت گرفته است که نشان می دهد بین این دو متغیر، رابطه وجود دارد و فشارهای زندگی مشترک با آسیب های روانی، مخصوصاً افسردگی، اختلالات اضطرابی و بیماری های جسمی مرتبط است (۴).

ابعاد الگوهای های ارتباطی خانواده (سازنده متقابل، توقع/کناره گیری و اجتناب متقابل) و نیز رضایت جنسی به صورت معناداری قدرت پیش بینی **تعهد زناشویی** را دارند (۵). همچنین بین هماهنگی بازخوردها، آشنایی با بازخوردهای همسر و هماهنگی ارزش های زوجین با رضایت زناشویی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و این متغیرها قدرت پیش بینی رضایت زناشویی را دارند (۶). موقعیت کنونی خانواده ایرانی حاکی از بروز آسیب های بسیار و بحرانی شدن آن دارد. در واکاوی عوامل پیدایش ناهنجاری ها در خانواده، سست شدن نگرش های ارزشی به تقدس نهاد خانواده، فرسایش اعتماد، همبستگی و سرمایه اجتماعی خانواده از جمله این عوامل هستند (۷). همچنین در سال های اخیر به سبب همه گیر شدن طلاق در میان جوانان، نوعی اپیدمی گسستگی خانوادگی و تزلزل پیوندی ایجاد شده که موجبات جدایی عاطفی و احساسی بین زوجین شده است (۸).

لذا مداخله در افزایش رضایت زناشویی و پایبندی به تعهدات زناشویی با توجه به اهمیت آن در سلامت و بهزیستی زوجین، بیش از پیش به عنوان مسأله ای درخور پژوهش و بررسی مطرح می شود. بدین ترتیب این پژوهش در پی پاسخگویی به این پرسش است که آیا پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی محقق ساخته بر پایبندی به تعهدات زناشویی دانشجویان زن متأهل اثربخش است؟ برخی از پژوهش های صورت گرفته در خصوص موضوع مورد بحث به شرح زیر هستند:

عزیزی و حاجی علیزاده (۹) در پژوهش خود در خصوص رابطه سوء رفتار هیجانی با رضایت زناشویی: نقش واسطه ای دلزدگی زناشویی در زنان و مردان، نشان دادند که تحلیل مدلیابی معادلات ساختاری نشان داد که سوءرفتار هیجانی و دلزدگی زناشویی هم به صورت مستقیم و هم غیرمستقیم، بر رضایت زناشویی در زنان و مردان نقش دارند. نتایج این پژوهش نشان داد که متغیر دلزدگی زناشویی نقش واسطه ای بین سوءرفتار هیجانی و رضایت زناشویی زوجین دارد. دسیریانی و ستیاوان^۱ (۱۰) در پژوهشی با عنوان «اعتماد و ارتباطات

^۱. Dessyrianti, R. F., & Setiawan, J. L.

به عنوان پیش بینی کننده صمیمیت زناشویی در زوجین شاغل^۱ نشان دادند که اعتماد و ارتباطات به طور قابل توجهی به صمیمیت زناشویی کمک می کند و کل سهم موثر این دو متغیر بالاست. اعتماد و ارتباطات به طور همزمان و تا حدی نقش مهمی در صمیمیت زناشویی در میان زوجین شاغل دارند.

دوبروولسکا^۱ و همکاران (۱۱)، در پژوهش خود با عنوان «چشم انداز در خصوص رضایت زناشویی» اظهار می دارند که یکی از قوی ترین پیش بینی کننده ها در مورد اینکه آیا شرکا در رابطه خود باقی می مانند، رضایت گزارش شده آنهاست. دی ماگیو^۲ (۱۲) در پژوهش خود نشان داد که رضایت زناشویی با محبت، صداقت و همچنین برداشت ها از حمایت عاطفی و رفاه نیز مرتبط بوده است. همچنین شور، دریافت حمایت عاطفی و تصور داشتن شریک ناصداق، پیش بینی کننده رضایت زناشویی است. الدارمکی^۳ و همکاران (۱۳)، در پژوهش خود متذکر می شوند که زناشویی یک ساختار فرهنگی است که تحت تأثیر بسیاری از ارزش ها و فرایندهای سنتی خانواده قرار دارد. متغیرهای جمعیت شناختی مانند تعهد مذهبی و محل زندگی بر رضایت زناشویی تأثیرگذار بود.

محمدی (۱۴) پژوهشی را با عنوان «بررسی الگوی رابطه صمیمانه همسران» با روش کیفی انجام داد. هدف از این پژوهش کشف خصوصیات روابط صمیمانه زوجین بود. یافته ها نشان داد عشق و علاقه، قدرت در خدمت رابطه و نه فرد، احترام، توجه متقابل، مشارکت، تشریک مساعی، مصاحبت و همفکری از جمله ویژگی های زوجینی است که می توان آنها را صمیمی نامید. از پیامدهای جانبی این ویژگی ها نیز احساس تعهد، اعتماد همسران نسبت به یکدیگر و در نتیجه، رضایت از رابطه است.

همچنین موضوع دیگری که حائز اهمیت و نیازمند اقدام پژوهشی می باشد این است که علیرغم وجود برخی پروتکل های مداخله در زندگی زناشویی همانند پروتکل غنی سازی زندگی زناشویی، پروتکل زوج درمانی شناختی رفتاری و نیز پروتکل زوج درمانی شناختی- رفتاری گروهی توسط باکوم و اپشتاین^۴ (۲۰۰۲)، اثربخشی یک پروتکل مداخله بومی و متناسب با فرهنگ خانواده های ایرانی تاکنون مورد بررسی قرار نگرفته و خلاء پژوهشی موجود در این خصوص، اهمیت و ضرورت این پژوهش را دوچندان می سازد.

هدف کلی پژوهش عبارت است از: تعیین اثربخشی پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی محقق ساخته بر پایبندی به تعهدات زناشویی. ارائه راهکارهای مناسب برای تقویت و افزایش پایبندی به تعهدات زناشویی دانشجویان زن متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی شهر تهران با توجه یافته ها نیز هدف کاربردی پژوهش است.

روش پژوهش:

به منظور بررسی اثربخشی پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی بر پایبندی به تعهدات زناشویی دانشجویان زن متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی از روش کمی و از نوع مطالعه نیمه آزمایشگاهی (کارآزمایی بالینی) و از نوع طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل استفاده شد (جدول ۱).

^۱. Dobrowolska, M.

^۲. DiMaggio, D.

^۳. Al-Darmaki, F.R.

^۴. Baucom, D. H & Epstein, N.

جدول ۱: طرح پیش آزمون - پس آزمون با گروه کنترل

انتخاب تصادفی	گروه آزمون دهنده	پیش آزمون	متغیر مستقل	پس آزمون
R	گروه آزمون	T ₂	X ₁	T ₁
R	گروه کنترل	T ₂		T ₁

جامعه آماری این بخش از پژوهش شامل کلیه دانشجویان زن متأهل مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۲ - ۱۴۰۱ که حداقل ۵ سال از زندگی زناشویی آنها گذشته باشد بود.

به منظور برآورد حجم نمونه در این بخش از جدول برآورد حجم نمونه کوهن (در سطح خطای ۰/۰۵، فاصله اطمینان ۹۵٪ و حداکثر واریانس) استفاده شد. علاوه بر آن، شیوه نمونه گیری در این بخش، شیوه نمونه گیری تصادفی ساده بود. در این روش ابتدا کلیه اعضای جامعه آماری را فهرست کرده و سپس به طور تصادفی افراد متناسب با حجم نمونه پژوهش انتخاب شده و در قالب دو گروه آزمون و کنترل (هر کدام ۱۵ آزمودنی) به طور تصادفی دسته بندی شدند.

برای تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS و از دو نوع تحلیل به شرح ذیل استفاده شد: (۱) تحلیل توصیفی داده ها: در این مرحله ویژگی های جمعیتی دانشجویان به همراه متغیر پایبندی به تعهدات زناشویی در مراحل پیش آزمون و پس آزمون در گروه های آزمودنی و کنترل به صورت تحلیل تک متغیره و بر اساس آماره های مرکزی و پراکندگی و در قالب جدول فراوانی مورد تحلیل و توصیف قرار گرفت. (۲) تحلیل استنباطی داده ها و از نوع آزمون تفاوت معناداری: در این مرحله به منظور مقایسه متغیر پایبندی به تعهدات زناشویی در مراحل پیش آزمون و پس آزمون در گروه های آزمودنی و کنترل از طریق آزمون کواریانس تک متغیری و آزمون تی دو نمونه مستقل اقدام گردید. ابزار پژوهش عبارتند از:

در این پژوهش از پرسشنامه استاندارد ۵۶ سئوالی صمیمیت زناشویی استفان ووندن بروک و هانس برتمن^۱، ساخته شده در سال ۱۹۹۵ استفاده شد. این مقیاس دارای ۵ شاخص در قالب طیف ۵ درجه ای لیکرت (با دامنه صفر تا ۴) می باشد که در خصوص متغیر پایبندی به تعهدات زناشویی عبارت است از: میزان پایبندی به تعهدات با ۱۰ گویه (گویه های: ۴- ۱۰- ۱۱- ۱۵- ۲۴- ۲۵- ۳۴- ۴۴- ۴۷- ۵۴)

روایی و پایایی: اعتبار و پایایی پرسشنامه صمیمیت زناشویی بر مبنای پژوهش وندن بروک و برتمن و نیز پژوهش اکبری و نیز امیری در داخل کشور با استفاده از اعتبار سازه ای، روش همسازی درونی گویه ها و آزمون آلفای کرونباخ در سطح مطلوبی (بالای ۰/۷) برآورد شده است.

شیوه اجرا: ابتدا پرسشنامه صمیمیت زناشویی به عنوان پیش آزمون در خصوص گروه آزمون و کنترل اجرا شد. سپس گروه آزمون در معرض آموزش برآمده از پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی محقق ساخته (مأخوذ از کار کیفی - نظریه داده بنیاد - در پژوهش قبلی)

^۱. Stephan Vandon Brouck & Hanss Bertommen

قرار گرفت. پس از خاتمه آموزش، پرسشنامه صمیمیت زناشویی مجدداً به عنوان پس آزمون در خصوص دو گروه آزمون و کنترل تکرار گردید. داده های حاصله، در دو بخش تحلیل توصیفی و استنباطی مورد تحلیل و آزمون قرار گرفت و در ذیل تحلیل استنباطی، میانگین نمرات پایبندی به تعهدات زناشویی گروه های مورد مطالعه در مرحله پیش و پس آزمون از طریق کواریانس تک متغیری و نیز تحلیل واریانس یک راهه مورد مقایسه قرار گرفت (هدف کشف تفاوت معناداری و بزرگتر بودن میانگین پایبندی به تعهدات زناشویی گروه آزمون در مرحله پس آزمون بود تا اثربخشی پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی محقق ساخته بر پایبندی به تعهدات زناشویی ارزیابی شود). برای پاسخ به سوال پژوهش (آیا پروتکل مداخله ای تدوین شده بر پایبندی به تعهدات زناشویی دانشجویان زن متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز شهر تهران اثربخش است؟)، اثربخشی پروتکل مداخله ای بر این شاخص توسط آنالیز کواریانس بررسی شد. جهت استفاده از این روش، ابتدا به بررسی پذیره های اساسی این روش آماری یعنی نرمال بودن نمرات متغیر، یکسان بودن شیب خط رگرسیون، خطی بودن رابطه بین متغیر کمکی (پیش آزمون) و متغیر وابسته (پس آزمون) و همسانی واریانس ها پرداخته شد. مقادیر معنی داری آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف برای متغیر پژوهش (در گروه های کنترل و آزمون) بزرگتر از ۰/۰۵ بود. لذا نرمال بودن این متغیر مورد پذیرش قرار می گیرد. تمام پذیره های اساسی استفاده از تحلیل کواریانس در مورد متغیر پایبندی به تعهدات زناشویی بررسی گردید.

پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی محقق ساخته: بر اساس نتایج پژوهش قبلی محقق، پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی بر اساس طرح ها و جلسات (بین ۶۰ تا ۹۰ دقیقه) به شرح جدول ۲ بود:

جدول ۲: پروتکل مداخله ای رضایت زناشویی

جلسه ۱	معرفی پروتکل، معارفه رهبر و اعضای گروه
	مداخله
	طرح ۱- راهبردهای شناختی-رفتاری
جلسه ۲	سواد ازدواج
	آگاهی از هدف ازدواج
	معیارهای زندگی و انتخاب همسر
	واقع نگری
جلسه ۳	دید کلی به زندگی
	شناخت نیازها
	شناخت حساسیت ها و خط قرمزها
	شناخت نقاط قوت و ضعف طرف مقابل
	طرح ۲- راهبردهای هیجان مدار
جلسه ۴	افزایش تاب آوری
جلسه ۵	یادگیری گذشت متقابل
	طرح ۳- راهبردهای ذهن- آگاهی
جلسه ۶	افزایش انعطاف پذیری روانی

جلسه ۷	عدم ذهن خوانی
طرح ۴ - راهبردهای مداخله ارتباطی	
جلسه ۸	احترام و مسئولیت پذیری
	شفافیت در روابط و تصریح کلام بدون تحقیر و کنایه
	مدیریت انتظارات
	مدیریت تعارض
	هماهنگی در فرزندپروری
جلسه ۹	مرزبندی با خانواده والدینی
	آموزش جنسی
	اجتناب از والدگری نسبت به یکدیگر
	مدیریت مالی مطلوب
	اوقات فراغت و تفریح
ارزیابی طرح ها	
جلسه ۱۰	جمع بندی مهارت های زندگی
	بررسی بازخوردهای اعضای گروه مداخله

یافته های پژوهش:

اعضای گروه آزمون و گروه کنترل در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، در نیمسال اول ۱۴۰۲-۱۴۰۳ در حال تحصیل بودند. ویژگی های سنی اعضای دو گروه در جدول ۳ آمده است.

جدول شماره ۳: توزیع فراوانی مرتبط با متغیر «سن» در گروه آزمون و کنترل

گروه آزمون		
سن	فراوانی	درصد
۲۵ تا ۳۰	۸	۵۳/۳
۳۱ تا ۳۵	۴	۲۶/۷
۳۵ تا ۴۰	۳	۲۰
کل	۱۵	۱۰۰

گروه کنترل

سن	فراوانی	درصد
۲۵ تا ۳۰	۷	۴۶/۷
۳۱ تا ۳۵	۵	۳۳/۳
۳۵ تا ۴۰	۳	۲۰
کل	۱۵	۱۰۰

با توجه به جدول فوق، می‌توان مشاهده کرد که اکثریت آزمون (۸ نفر) یعنی ۵۳/۳ درصد در دامنه سنی «۲۵ تا ۳۰ سال»، پس از آن (۴ نفر) یعنی ۲۶/۷ درصد در دامنه سنی «۳۱ تا ۳۵ سال»، و در نهایت (۳ نفر) یعنی ۲۰ درصد در دامنه سنی «۳۵ تا ۴۰ سال» می‌باشند. همچنین مشاهده می‌شود که اکثریت گروه کنترل (۷ نفر) یعنی ۴۶/۷ درصد در دامنه سنی «۲۵ تا ۳۰ سال»، پس از آن (۵ نفر) یعنی ۳۳/۳ درصد در دامنه سنی «۳۱ تا ۳۵ سال»، و در نهایت (۳ نفر) یعنی ۲۰ درصد در دامنه سنی «۳۵ تا ۴۰ سال» می‌باشند. پیش از انجام تحلیل‌ها، ابتدا آماره‌های توصیفی متغیر پژوهش (شامل میانگین و انحراف معیار) به تفکیک گروه‌های مورد بررسی در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴: آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	گروه کنترل			گروه آزمون		
	تعداد	میانگین	انحراف معیار	تعداد	میانگین	انحراف معیار
پایبندی به تعهدات	پیش‌آزمون	۱۵	۱۰/۸۰۰	۳/۵۹۰	۱۵	۱۳/۳۳۳
پس‌آزمون	۱۵	۱۰/۹۳۳	۴/۰۲۶	۱۵	۱۸/۰۶۷	۴/۶۰۵

اثر بخشی پروتکل مداخله‌ای بر پایبندی به تعهدات: در مورد این شاخص، فرض همگنی شیب رگرسیونی برقرار نبود و لذا نمرات پیش آزمون از نمرات پس‌آزمون کم شده و میانگین تفاضل حاصل، در گروه‌ها مورد مقایسه قرار می‌گیرد. این مقایسه با استفاده از آزمون تی دو نمونه مستقل^۱ انجام می‌شود و نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵: نتایج آزمون تی دو نمونه مستقل برای تفاضل پایبندی به تعهدات زوجین پس‌آزمون و پیش‌آزمون

متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار	آماره T	مقدار معنی‌داری
تفاضل پایبندی به تعهدات در پیش‌آزمون و پس‌آزمون	کنترل	۰/۱۳۳	۱/۳۰۲	-۲/۹۳۳	۰/۰۱۰
	آزمون	۴/۷۳۳	۵/۹۳۴		

^۱ Two Independent Sample T Test

چنان که در جدول فوق مشاهده می‌شود، در خصوص متغیر پایبندی به تعهدات، مقدار معنی‌داری برابر با ۰/۰۱۰ شده که از ۰/۰۵ کوچک‌تر است. لذا بین تفاضل پایبندی به تعهدات در دو گروه کنترل و آزمون، تفاوت معنی‌دار وجود دارد و اثربخشی پروتکل مداخله‌ای بر پایبندی به تعهدات تأیید می‌شود. هم‌چنین با بررسی بیشتر جدول ۵ ملاحظه می‌شود که میانگین گروه آزمون برابر با ۴/۷۳۳ شده که از میانگین گروه کنترل با مقدار ۰/۱۳۳ بیشتر است. لذا می‌توان گفت میانگین تفاضل پایبندی به تعهدات در گروه آزمون به طور معنی‌دار بزرگ‌تر از میانگین آن در گروه کنترل است.

بحث و نتیجه‌گیری:

یافته‌ها نشان داد اثربخشی پروتکل مداخله‌ای تدوین‌شده بر متغیر پایبندی به تعهدات تأیید شد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های عزیزی و حاجی‌علیزاده (۹) در خصوص «رابطه سوء رفتار هیجانی با رضایت زناشویی: نقش واسطه‌ای دلدزدگی زناشویی در زنان و مردان»، دسیریان‌تی و ستیاوان (۱۰) با عنوان «اعتماد و ارتباطات به عنوان پیش‌بینی‌کننده صمیمیت زناشویی در زوجین شاغل»، دوبروولسکا و همکاران (۱۱)، با عنوان «چشم‌انداز در خصوص رضایت زناشویی»، دی‌ماگیو (۱۲) (۲۰۲۰) در خصوص «عوامل یاریگر رضایتمندی زناشویی»، الدارمکی و همکاران (۱۳) در خصوص «تدوین و اعتبارسنجی یک مقیاس بسته به فرهنگ رضایتمندی زناشویی» و محمدی (۱۳۹۲) (۱۴) با عنوان «بررسی الگوی رابطه صمیمانه همسران»، همسو بود. انتخاب جامعه آماری زنان دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی که حداقل ۵ سال از ازدواج آنها گذشته باشد، به لحاظ جنسیت، تحصیلات و مدت زمان ازدواج محدودیت‌هایی را برای نتایج پژوهش دربرداشته است. هم‌چنین پاسخگویی غیردقیق و در برخی موارد غیرصادقانه به لحاظ ماهیت بسیار خصوصی پایبندی به تعهدات زناشویی از سوی آزمودنی‌ها، ممکن است محدودیت‌هایی را خارج از کنترل محقق برای پژوهش ایجاد کرده باشد. هم‌چنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی، جامعه و نمونه آماری متفاوت به لحاظ جنسیت، سن و مدت زمان ازدواج مبنای تحقیق قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود در خصوص هر یک از راهبردهای عمل پروتکل مداخله‌ای رضایت زناشویی، رویکردهای متفاوت و یا جایگزین مورد استفاده قرار گیرند. هم‌چنین پیشنهاد می‌شود از نتایج این پژوهش در مراکز مشاوره دانشجویی، در قالب یک برنامه مهارت‌افزایی با هدف ارتقای میزان میزان پایبندی به تعهدات زناشویی استفاده شود.

ملاحظات اخلاقی: در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. با توجه به شرایط و زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش مختار بودند. پس از اتمام پژوهش گروه کنترل نیز تحت مداخله قرار گرفتند.

سپاسگزاری: از تمام دانشجویان متأهل که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند تشکر و قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان: پژوهش حاضر حاصل اقتباس از پایان‌نامه نویسنده اول بود که توسط معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی به تصویب رسیده است و همه نویسندگان این پژوهش در طراحی، مفهومی‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تدوین و اعتبارسنجی پروتکل مداخله‌ای، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی‌سازی نقش یکسانی داشتند.

تعارض منافع: بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع:

1. Afrasiabi H, Dehghani Daramrud R. Representation of the Disordered Family from the Perspective of Women Involved in Divorce in Yazd City. *Sociology of Social Institutions*, 2017; 4(10): 211-230. Available from: <https://sid.ir/paper/260919/fa>. (In Persian).

2. Hashemzahi N. Social Harms in Tehran Metropolis, Meta-Analysis of Divorce and Marginalization Research, Tehran Municipality Social and Cultural Studies Department, 2011. <https://jou.spsiran.ir/data/psi/coversheet/611615890944.jpg>. (In Persian).
3. Panahi M.H. Zarean M. Family Health and Social Factors Affecting it. Social Sciences, 2012; (59): 1-39. <https://doi.org/10.22034/mcal.2021.11475.1878>. (In Persian).
4. Shi Y., Whisman M.A. Marital satisfaction as a potential moderator of the association between stress and depression. Journal of Affective Disorders, 2023; 327: 155-158. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.01.093>.
5. Esmaili M, Daraei Z, Shafiei F.S. Prediction of Marital Commitment Based on Family Communication Patterns, Sexual Satisfaction, and Marital Intimacy in Satellite Employees. Journal of Work Psychology, 2022; 1(1): 33-42. <https://doi.org/10.30473/jpsy.2022.8886> (in Persian).
6. Fakouri Ashkiki M, Jan Bozorgi M Khorramian F. Predicting marital satisfaction based on the coordination of feedbacks, familiarity with the spouse's feedback, and coordination of the couple's values. Family Studies, 2023, April. <https://dx.doi.org/10.52547/JFR.19.1.29>. (In Persian).
7. Fouladi V, Mohammad. Family Pathology: An Analysis of Causes and Factors, Ma'rifat, 2020; 270: 45-58. <https://www.magiran.com/p2741130>. (In Persian).
8. Rashid K., Hassanvand F., Nabizadeh S. Rashti A. Investigating the Extra personal Factors Affecting Emotional Divorce among Women. Journal of Woman and Family Studies, 2020; 7(1): 117-137. <https://www.doi.org/10.22051/jwfs.2019.16402.1507>. (In Persian).
9. Azizi M, Haji Alizadeh K. The Relationship between Emotional Abuse and Marital Satisfaction: The Mediating Role of Marital Burnout in Women and Men in Bandar Abbas, Rooyesh Psychology, 2023; 11(11): 135-144. <https://doi.org/10.48308/JFR.19.1.45>. (In Persian).
10. Dessyrianti RF, Setiawan JL. Trust and communication as predictors of marital intimacy among individuals in dual-earner marriages, Humanitas: Indonesian Psychological Journal, 2023: 1-10. <http://journal1.uad.ac.id/index.php/Humanitas/article/view/18>.
11. Dobrowolska M, Groyecka-Bernard A, Sorokowski P, Randall AK, Hilpert P, Ahmadi K, Alghraibeh AM, Aryeetey R, Bertoni A, Bettache K, Błażejewska M. Global perspective on marital satisfaction. Sustainability, 2020 Oct 23; 12(21):8817. <https://doi.org/10.3390/su12218817>.
12. DiMaggio Dominic J. What Contributes to Marital Satisfaction? The Relationship between Attachment Style, Emotion Regulation, Mentalization and Marital Satisfaction, Alliant International University ProQuest Dissertations Publishing, 2020. Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/what-contributes-maritalsatisfaction/docview/2416177267/se-2?accountid=190548>.
13. Al-Darmaki FR, Hassane SH, Ahammed S, Abdullah AS, Yaaqeib SI, Dodeen H. Marital satisfaction in the United Arab Emirates: Development and validation of a culturally relevant scale. Journal of Family Issues. 2016 Sep; 37(12):1703-29. <https://doi.org/10.1177/0192513X14547418>.

14. Mohammadi B. Investigating the pattern of intimate relationship between spouses. Women's Research, 2013; 4(1): 163-187. Available from: <https://sid.ir/paper/235772/fa> (in Persian).